KARDEX {CLASOARE ȘI CARTOTECI
TOTALIA DE ADUNAT
REMTOR MAȘINI DE SCRIS
REMINGTON {CONTABILITATE REMTOR
ODHNER DE CALCULAT
PRIN ACESTE MAȘINI se modernizează birourile
REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU ROMÂNIA
CASA NICOLAE IVANOVICI S-SORI
BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI 25, TELEFON 4.06.30

Ardealul a fost totdeauna românesc

Mărturii ungurești asupra Ardealului. — „Oceanul românesc"..., pericolul galben al maghiarilor

de prof. I. BOZDOG

Nimic nu-i doare mai mult pe „vitejii" noștri vecini maghiari ca adevărul, spus pe față... în fața lumii civilizate.

Tenebroșii cavaleri, cari își făuresc majoritățile naționale din birourile în cari duhnește ura neputinciosului, vor avea prilejul în curând să-și recitească că rezumatele gândirii lor politice într'o serie de extrase, date și mărturisiri autentice și să-și urmărească diavolescul plan de exterminare a naționalităților din cioburile de gândire ale atâtor oameni de stat iluștri maghiari, din a căror „gândire", sbuciumat și frământări sufletești am încercat să reconstitui un mozaic de gândire și fapte pe cari în curând le voiu putea servi opiniei publice românești și streine: ca **materiał de meditație serioasă pentru zilele cruciale de astăzi.**

Este doctrina nouii civilizații hunice, despre care a fost vorba în coloanele acestui ziar!

Iată ce mă determină, ca înainte de a vedea tiparul o culegere de date, scoase exclusiv din autori unguri de sânge și în cari se va vedea sistemul politic al desnaționalizării din Ungaria, să dau în reflexul datelor istorice câteva momente caracteristice și explicative a firii și comportării dea astăzi a ungurilor față de frații noștri.

Ardealul n'a fost niciodată unguresc!

Conștiința romanității Ardealului a fost duhul rău al tuturor măsurilor draconice de desnaționalizare înainte de 1918 și izvorul măsurilor de exterminare a elementului românesc de azi.

Să spicuim câteva din mărturisirile autorilor unguri dinainte de 1918.

„Ungaria, fără Ardeal, n'ar putea exista ca stat. Ardealul îl ținem în statul Sfântului Ștefan cu armata maghiară și cea a monarchiei, dar, parte omogenă a statului maghiar nu-l putem face decât cu ajutorul puterilor culturale și economice" (A nemzeti Politika Programmja Erdelyben es a Szekelyföldön. Beksics Gusztav. B-pesta 1896. pag. 13). Căci: **„Insemnătatea problemei române nu constă numai în faptul, că elementul românesc formează o unitate aproape fără întreruperi pe teritoriul amintit, dar, totodată și mai ales în aceea, că este în continuitate teritorială, lingvistică și de rasă cu locuitorii regatului român"** (ib pag. 19). **Unitatea noastră națională, în urmare unitatea statului nostru, o singură speță, o singură regiune o amenință serios și dezastruos. Această speță e Românimea.** Aceasta e regiunea mare și importantă care se extinde dela Brașov cu puțină întrerupere până la Arad și din Maramureș pese linia Dealului Craiului, peste Sălaj și Biharia până la Lugoj și Caransebeș. Mulțimea aceasta uriașă însă, pata neagră și latâ a statului maghiar, nutrește pe față sau închise în inimi atari dorinți, cari sunt în contradicție de neînpăcat nu numai cu ideea națională maghiară, dar în general cu ideea de stat maghiar". (ib. pag. 6).

Această massă însă primejduește cu exterminare poporul unguresc, căci iată ce spune **Tokaji Laszlo** secretarul secției economice a soc. „Emke" în referatul său din 1913 la capitolul „Az Emke munkatervéhez" földbirtokpolitikai teendök pag. 6 sub titlul **„Pericolul nostru galben":**

„Pericolul galben" al neamului unguresc este poporul asuprit pe care, după d-sa l-am despoiat de pământul propriu, l-am făcut cerșetor și vagabond... Trebuia să ne dăm seama deci de situația și **fantasmagoria cu o Românie până la Tisa — dacă vom mai avea timpul pentru așa ceva** — trebuie să o împiedicăm prin o politică cuminte economică și agrară în țara visurilor. Dacă dorințele nebune ale dușmanilor noștri firești nu vor răsturna pacea, dacă vom mai avea câteva decenii în acestea va trebui să indeplinim în **Ardeal noua cucerire de țară.** (az uj honfoflalaşt pag. 9).

Această **mare românească** deci trebuie tăiată în bucăți și împreunate cele două masse ungurești: cea din șesul Ungariei cu Săcuii din Ardeal printr'un puternic **coridor dela Dealul-Craiului până'n Săcuime...** căci:

DEALUL CRAIULUI

„Denumirea de Dealul-Craiului nu este o simplă expresiune geografică. În afară de uniunea politică — acest nume — din nenorocire inseamnă, **că acolo se termină Ungaria și incepe Transilvania.** El inseamnă că acolo se sfârșește **continuitatea națiunei maghiare.** Dar Dealul-Craiului este încă și mai mult, **este linia de separație lingvistică.** Piscurile înalte, cari se ridică spre cer anunță, că'n ce privește viața socială aici se sfârșește lumea maghiară. **Nu este decât pe teren politic, că noi suntem stăpânii Transilvaniei, dar nu și pe teren național.** Dela Dealul **Craiului și până la Sași limba maghiară nu formează decât insule.** Pe acest teritor, — țara Românilor și Sașilor — nu se găsește niciun singur colț, unde să domnească limba maghiară. **Noi pierim în Transilvania, deși puterea e în mâinile noastre!** Ungurii trebue să se răspândească nu numai la orașe, ci și la sate! Societatea ungurească trebuie să ocupe mai mult teren. **Noi trebuie să apăsăm ca o stâncă asupra elementului român, care ne este vrăsmaș.** Ca și o apă, care curge dulce și continuu, trebuie să subminăm massa românească. Ungurii ar fi trebuit să se întâlnească deja, cum se întâlnesc muncitorii, cari taie într'un munte un tunel, tăind din două părți deosebite. **Muntele român ar fi trebuit să cadă deja demult în bucăți.** Ungurii, cari se găsesc între Dealul Craiului și Secui, trebuie organizați ca o armată. Organizația oficială nu este îndestulătoare, prefectul și inspecția școlară nu ajung! Transilvania trebuie acoperită de o rețea strânsă de societăți culturale maghiare. Nici aceste reuniuni în sine n'ar putea face nimic. Trebuie o politică sistematică și consecventă de stat, trebuie o acțiune — socială, etc, etc. „Pesti Hirlap" „Maghiar Polgar" nr. 6—1885. **(La Question Roumaine en Transylvanie et en Hongrie. Aurel C. Popoviciu, pag. 176).**

CORIDORUL SPRE SECUIME

Coridorul spre Secuime era prima îndatorire pe care oficialitatea de stat a acceptat-o și a lucrat pentru realizarea ei până la 1918. Drumul de împreunare a elementului unguresc din Secuime cu cel din Șesul cel mare trebuia să treacă prin următoarele comune și prin următoarele județe:

Pleacă din județul Ciuc prin Gheorgheni pe Valea Mureșului în jos și atinge județul Mureș, unde va desnaționaliza comunele: Topliță - Porcești - Aluniș - Reghin - Sântioana - Gurghiu - Gornești - Glodeni - Erneul Mare - Tg. Mureș - Pănet-Band - unde trece în județul Turda. Dela Band - Budiu - Bogata - Luduș — Cristur - Grinad - Hărasteș - Cucerdea - Câmpia Turzii - Vlișoara - Poiana - Bagin - Petrești - Varfalău - Trăscău - Tr. Sângeorgiu - Iara de jos-Săvădisla în jud. Cluj Feneșeul săsesc și unguresc Luna - Gilău - Huedin - Mănăstireni - Hida - Vadul Crișului. Dela Tg. Mureș linia se întretaie de o altă linie, care va trece din valea Someșului până'n valea Târnavelor: Alton-Ghiurfalău - Bonțida - Suat - Mociu - Căzina - Cămăraș - Urmeniș - Arhiud - Teaca - Tonciu - Jara-Eremitul - Slovata-Sărata - Ghindar-Ghibed-Sângeorgiul de Pădure, unde se impreună cu jud. Odorheiu **(„Drumul ce duce din Săcuime până la Șesul mare"** pag. 10—13), având în aceste trasee o populație ungurească de 58% în județul Mureș, 25% în jud. Turda, 34% în jud. Cluj și 35% în județul Sălaj, peste care vom vedea mai târziu avea să treacă o altă linie, în prelungire dela Teaca-Sărățel - Deș - Baia mare, Dej - Ileanada - Satu Mare.

Ca primă măsură a început întărirea elementului unguresc pe văile roditoare ale râurilor.

„Prin agricultură trebuie întărită Ungurimea în alviile râurilor. In alviile Mureșului, Someșului, Oltului și Crișurilor locuește și dealtfel element unguresc puternic. **Prin aceste șesuri va trebui să năvălească și să-i sară într'ajutor ungurimii din Ardeal pătura de agricultori din Șesul mare, care tot prin agricultură se poate înmulți întărind elementul unguresc din văile râurilor, va trebui să se despartă marile masive românești** (pag. 17). **Atunci** apoi (când elementul unguresc va despărți pe Români, iar înlăuntrul Ardealului se vor întâlni Secuii cu cei aduși din șesul Ungariei) **elementul românesc** va deveni o naționalitate neprimejdioasă și nevătămătoare, care strâmtorată între Ungurii din Secuime și Șesul mare, în scurt timp se va alipi de ungurime chiar și cu cele mai extremiste elemente ale ei (pag. 20).

Iată pentruce în provizoratul de astăzi Ungurii nu se mulțumesc numai cu expulzarea tuturor intelectualilor români din teritoriul revenit lor, ci expluzează comune întregi de plugari români, pentruca drumul de împreunare unguresc să fie curățit de toate obstacolele ce i-ar putea stânjeni vreodată. **„Programul economic strălucit, cultural și administrativ al crei nouă, numai așa are înțeles și conținut real, dacă scopul lui adevărat este crearea unității naționale maghiare dela Pojon până la Brașov și dela Carpați până cel puțin la Drava".**

HIMERA MAGHIARA: UN STAT NAȚIONAL (?) UNGAR

Himera, care-i obsedează pe Unguri dela 1848 este crearea faimosului stat național maghiar. Aceasta au urmărit-o cu toate mijloacele ce fantezia lor a putut-o născoci înainte de războiul mondial și aceeași idee fixă îi obsedează și astăzi: refacerea statului național maghiar de 50 milioane unguri, în cadrele imperiului coroanei Sfântului Ștefan.

Dar, să nu-l caracterizăm noi pe Unguri, ci să-i lăsăm cuvântul lui dr. **Horvath Jozsef Lajos** (Uj Nemzetisegi Politika), care iată ce ne spune:

„Fiecare ungur visează un stat național maghiar de 30 milioane unguri. Aceasta o poate produce numai puterea minunată a națiunei. Intervenția fortată a mijloacelor de stat conturbă numai procesul de asimilare naturală, fiindcă hrănește numai pe agitatori și ține mereu trează conștiința națională și-l umple de ură contra statului, pe care e nevoit să-l constate, că e dușmanul și nu apărătorul său" (pag. 9).

„Să nu uităm, că nimic n'are putere mai formidabilă ca dreptatea înnăbușită. Atâta timp cât agitatorii naționaliști pot lupta în mână cu cartea legii, iar **inima lor o încălzește cea mai puternică simțire a secolului** (conștiința națională), zadarnică va fi orice presiune a puterii de stat, se va știrbi ca și ascuțișul sabiei ce izbește în stâncă". (pag. 10 Mai). Mai departe (p. 13), scrie: **„Puterea statutului nu va putea opri reacțiunea Românilor. Politica inițiată de Apponyi de dragul căreia pe teren economic face atâtea concesiuni Vienei, va cauza pagube incalculabile pentru viitorul statului nostru. Punctul de vedere îndreptățit va ajunge la dreptul rile sale mai curând, sau mai târziu. Politica noastră mioapă face, ca naționalitățile să ceară ieșirea din statul nostru și alipirea către statele exterioare"** (pag. 13). Dar încheie cu multă amărăciune și cu următoarea viziune profetică: **„Fără îndoială pare aproape imposibil să schimbi dela o zi la alta o concepție înrădăcinată de 40 ani, pe care o susține la suprafață cu un terorism fără pereche o presă comercială. Atunci însă, când fulgerele prăpădului taie văzduhurile, cade lumină și în acele adâncimi, cari în zilele senine sunt acoperite de umbre. Dacă luminii minții i-ar urma și hotărârea patriotică, va începe munca de consolidare și construire a unei Ungarii vecinice. Dacă ar porni acest curent cât mai în grabă".**

Construcția statului național maghiar însă trebuia să-și urmeze calea trasată. Colonizările se fac pe o scară întinsă între Români, școlilor li se crează regimul de tortură prin faimosul Art. XXVII-1907, prin care se introduce obligator și predarea religiei în școlile de 1913 se crează Episcopia de Hajdudorogh, consfințită de bula stat în limba maghiară; iar la papală de tristă amintire „Christifideles Graeci", pentruca acțiunea dementă a desființării naționalităților să culmineze în războiul mondial, când în 1917/18 se închid 400 școli primare românești dealungul vechii frontiere românești.

PROECTELE SOC. UNGARE DE ȘTIINȚE SOCIALE

Problema aceasta este studiată de către **„Societatea ungară de științe sociale"** și pubicată în broșura „A nemzetisegi kerdes" Budapest 1914, de către dr. **Ajtai Jozsef.**

La pag. 10 scrie: „Din faptul, că năzuințele naționalităților tind spre desfacerea structurii de stat existentă și tind spre crearea unor instituțiuni de stat mai inferioare, **urmează în chip firesc,** că lupta contra lor **este un interes de stat primordial,** deci apărarea **constantă și conștie** contra acestui curent este în primul rând o **datorie de stat,** întocmai ca și **armata** spre învingerea dușmanului din afară.

Mijloace: deschiderea posibilităților de penetrare a naționalităților în massele compacte ungurești prin contopirea pașnică și națională.

Politica economică să urmărească: **parcelarea marilor proprietăți, desvoltarea orașelor și legarea strânsă a ținuturilor naționalităților** prin strânse legături de căi ferate.

Școli de stat bineorganizate în ținuturile nemaghiare de lângă orașe (Satu Mare, Carei, Tg. Mureș) pag. 12.

Impiedecarea conglomerării pe bază națională, respectiv **distrugerea** acestor fel de asociații.

Crearea de centre industriale și miniere la Petroșani și Simeria.

Deosebită grijă trebuie să pună Statul pe **fiecare oraș situat într'un ținut de naționalități. Aceste orașe — cari în regulă generală — se ridică în chip de insule din marea de naționalități, trebuiesc** prefăcute în cetăți inexpugnabile ale maghiarimei (pag. 12).

In ținuturile naționalităților se vor numi **exclusiv** numai funcționari unguri și numai aceia dintre cei de origină streină, cari din punct de vedere al politicei de stat prezintă absolută garanție! (evreii) pag. 14. Și dintre aceștia se vor alege numai cei mai distinși, cari, pe lângă administrație vor **fi capabili** să distrugă toate înghebările naționalităților, căci toată sarcina problemei acesteia în primul rând pe ei se razimă!

Se vor înconjura cu orice preț numirile de funcționari minoritari. Sunt foarte triste exemplele, când în orașele heteroglote au fost numiți notari publici, medici, judecători sau primari aleși minoritari, cari au stricat pe decenii poziția ungurimii (pag. 15).

La noi — după aranjementul dela Viena — a rămas același număr de școli secundare ungurești și funcționează fără numărul de elevi îngăduit pentru funcționarea legală la orișice școală de stat, în timp ce în Ardealul martir nu avem nici o școală secundară!

„Confesiunea Leventului"

și cauzele atrocităților maghiare din Transilvania de Nord

Responsabilitatea conducătorilor Ungariei

Ne-am ocupat acum câtva timp de o carte apărută la Budapesta în 1939 sub titlul „Nincs Kegyelem" (Nicio îndurare), de Dücso Csaba, destinată educației și instrucției premilitare a tineretului maghiar (leventii), în legătură cu atrocitățile ce le-au săvârșit ungurii împotriva Românilor din partea Transilvaniei cedată Ungariei. Cum este o strânsă legătură între aceste instrucții publicate în 1939 la Budapesta și atrocitățile ce s'au săvârșit împotriva populației române, reproducem extrase din capitolul „Confesiunea Leventului", cuprins în cartea „Nincs Kegyelem":

După o serie nesfârșită de orori de fantezie, la pag. 155-156 a acestei cărți, care formează hrana sufletească pentru tineretul maghiar, **„Leventul"**, în conversația cu iubita lui, Piroska, face următoarea confesiune: „Nu am inimă!... Mi-am câștigat o inimă nouă. O inimă de oțel! O inimă rece de metal, care nu cunoaște îndurare și nu cunoaște iertare!... și în această inimă mi-am săpat aceeași propoziție ca și pe sabie: Nu există îndurare!... Frumoasă propoziție, nu? Se potrivește la inima de oțel!.."

Piroska a întins mâinile spre tânăr spunându-i:

— De ce-ți trebue ție inimă de oțel? De ce?... De ce vrei să faci din tine cu orice preț un tiran cu mâinile roșii de sânge, Leventule?...

— Greșești, Piroska. Din mine au făcut tiran aceia cari au aranjat prima oară baia de sânge! Eu nu fac decât să răsbun! Răsbun sângele maghiar vărsat!

— Răsbunarea e a lui Dumnezeu! — spuse fata.

— A lui Dumnezeu? — întrerupse Leventul. — Ei bine, să fie a lui, dar eu o voi executa, pentrucă cineva trebue să o execute!

— Numai Dumnezeu poate s'o execute! — răspunse fata.

— Și atunci eu să aștept după Dumnezeu? Să aștept? Până când să aștept?... Până la infinit? Până la ziua judecății din urmă?

— Da, trebue să aștepți.

— Dar eu nu o aștept, — urla acum Leventul scos din fire. Eu nu aștept cu răsbunarea. Nu aștept! Voi suprima pe fiecare valah care-mi iese în cale! Pe fiecare îl voi suprima! Nu va fi îndurare! Așa cum nu a fost îndurare pentru ungurii pe timpul lui Horia și Cloșca, nu va fi nici pentru ei acum! Eu spun aceasta, Leventul Torday!..

Voi aprinde noaptea satele valahe! Voi trage în sabie toată populația, voi otrăvi fântânile și voi ucide chiar și copiii sugaci! In germene voi suprima acest neam ticălos și hoț! Nu va fi nici o milă! Pentru nimeni! Nici pentru copilul sugaci, nici pentru mama însărcinată! O să fac eu o politică minoritară! Nu se vor spori valahii ca ploșnițele! Nu, zău! Voi suprima pe fiecare valah și atunci nu va mai fi în Ardeal decât o singură naționalitate: cea Maghiară. Nația mea. Sângele meu! Voi face inofensivi pe viitorii Horia și Cloșca! Nu va fi milă!

— Nu vorbi așa, Leventule, a strigat Piroska. Gândește-te la conștiința ta.

— *Chiar la ea mă gândesc, Piroska! Eu nu am decât un singur țel: Un mare imperiu maghiar cu 50 milioane (cincizeci milioane) de unguri! Da, numai acesta este interesant și eu voi face loc pentru generațiile care vin, pentru cele cincizeci milioane de unguri ai veacului următor. Loc! Loc! pentru națiunea maghiară! TOȚI CEILALȚI TREBUE SA PIARA, SA EMIGREZE, SAU II SUPRIM EU PE TOȚI!*

— Gândește-te la Dumnezeu! La lumea de dincolo unde trebue să răspundem pentru fiecare faptă. Gândește-te la aceasta, Leventule!

— *M'am gândit și la aceasta Liniștit și cu capul ridicat mă voi prezenta înaintea lui Dumnezeu și dacă-mi va cere socoteală nu voi avea decât un singur răspuns: Am făcut-o pentru neamul meu!*

Mai bine ard în focul iadului numai să fie fericite milioanele de unguri! Sus, acolo îl cer, nu este decât o țară și aceea nu e Ungaria, ci raiul! Și eu prefer să-mi pierd sufletul pentru această Ungarie!"

La pagina 162:

„Leventul" pune concluzia acestui „program politic", cu următoarea definiție a rasei maghiare:

„Națiunea maghiară este cea mai splendidă realizare a rasei dominante mongole, care nu cunoaște decât victoria! In ea fierbe sângele lui Attila, Arpad și Dzsingis Khan".

Și aplicațiunea acestor instrucții dialogate s'a făcut în partea Transilvaniei cedată Ungariei, împotriva Românilor, așa cum sunt expuse în **„Confesiunea Leventului"...**

CATEHISMUL ZILEI

Frați de trudă, îngăduiți-mă, rugându-vă a nu-mi nesocoti vorba de prieten! Să nu vă înfășurați în pânza închipuirii că chemarea de păstor și luminător se mărginește la împlinirea cu evlavioasă râvnă a slujbelor sfântului altar ori ale catedrei zăvorite între ci patru pereți! Să nu credeți că „cinstitul molitvelnic" și după paragraf croitul manual ar fi armă îndeajuns de puternică, pentru apărarea turmei și pentru uciderea întunericului cu făptuirile lui diavolești! Și să nu vă ispitiți în convingerea că adevărurile cele mari ale creștinismului, adevărurile veșnice, n'ar avea nevoe să fie prefăcute în puteri active și introduse în sângele, în viața *voastră*, a *credincioșilor* și a *generațiilor chezășuitoare de măreț viitor!*

Propovăduirea învățăturilor și făptuirilor creștinești cere atât de deslușit ca energiile *Duhului*, care viețuește în voi, să se coboare în deprinderi vii și pline de lumină. „Voi sunteți lumina lumii". Numai în chipul acesta vom putea birui ispitele, ne vom putea sălta din brațele vâltorilor și vom răsbi spre limanul nădejdei, numai coborând fiece rază de lumină, prinsă din tainele înțeleptei slove, la rădăcina vieții de toate zilele, vom putea călca în picioare zapisele pierzării, cari cu atâta eftinătate ni se îmbie, și vom scăpa de lanțurile morții, care ne pândește la toate răscruci-le.

Stăruiți fără răgaz a prefac sufletul vostru, munca și cuprinsul vostru într'un ostrov de mântuire pentru cei ce vă înconjoară, ca să se îndrepte spre el o nădejde neclintită, îndemânduse bucuroși la trudă roditoare de bine și fericire.

Faptele voastre luminate de blânde graiuri să fie asemenea stâlpului de foc, călăuzind generații întregi spre idealul sfânt chemat să ne armonizeze ființa și să ne lege cu realitățile veșnice ale vieții.

Ce răsplată vă așteaptă? Să nu așteptați nici un fel de răsplată decât cea a sufletului vostru „Răsplata de a sluji omenirea este totdeauna *Crucea*.

Lumea sfarmă inima celor mai deștepți și mai generoși binefăcători ai ei și apoi, după o zi, le ridică monumente pe morminte. Dacă voiți să înălțați epoca în care trăiți, trebue să trăiți deasupra ei și a trăi deasupra ei inseamnă a vă împărtăși de toate durerile și nefericirile ei. Dar vă spun, că singurul mijloc de îndreptare, fie într'un stat, fie în biserică ori școală, stă în *devotamentul* acelora, fie ei numai doi sau trei la număr, care îndrăsnesc a încerca să îndrepte viața semenilor lor, dar mai mult a *lor proprie*, prin căutarea neobosită a luminii veșnice ce coboară din Dumnezeire".

Z. SANDU